

Tendències

Un problema de salut pública

La guerra contra el tabac entra al cotxe

Un grup d'experts defensen davant Brussel·les que es prohibeixi el tabac als vehicles per com afecta els no fumadors

CELESTE LÓPEZ
Brussel·les. Envia especial

Els mesuraments dels nivells de nicotina a l'aire ho deixen ben clar: els fumadors passius estan exposats constantment a aquest producte cancerigen, malgrat les prohibicions legislatives. Bé perquè en molts espais encara es permet fumar, com és als cotxes privats o a les cases, o perquè no es compleix la llei, com a les terrasses, a les entrades de les escoles o als parcs infantils.

És especialment preocupant la situació als vehicles. Ser dins el cotxe mentre el fumador fa un cigarret té un impacte molt alt en la salut dels no fumadors, ja que el nivell de nicotina a l'ambient és dels més elevats: 21,4 micrograms per metre cúbic d'aire. Què vol dir, això? Doncs que qui va amb un fumador respira més nicotina que la que inspira, per exemple, un no fumador quan és en una terrassa semitancada fent un cafè al costat d'algú que fuma un cigarro. De fet, els nivells detectats són 15 vegades més alts que els d'aquestes terrasses. Només es pot comparar amb els nivells a què s'arribava a les discoteques dels anys noranta a altes hores de la matinada quan encara es podia fumar.

Aquestes són algunes de les conclusions d'un ambiciós estudi finançat per la Unió Europea, el projecte TackSHS, dirigit pel doctor Esteve Fernández, direc-

tor de la Unitat de Control del Tabac de l'Institut Català d'Oncologia, i que ahir va ser presentat al Parlament Europeu. El projecte, en què han participat dotze països i desenes d'investigadors, se centra a avaluar l'exposició al fum ambiental del tabac dels fumadors passius, especialment als llocs on encara no hi ha regulació o, si n'hi ha, és tan difusa que al final no es compleix.

L'estudi, que s'ha fet al llarg de quatre anys, ensenya algunes evidències. La primera, el dany que causa en els no fumadors el fum dins el cotxe, especialment en nens i pacients amb malalties pulmonars i cardiovasculars. La segona, el perjudicial consum a la llar. Segons les investigacions fetes per Maria José López, de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, s'ha detectat nicotina en un 93% de les cases de fumadors, uns nivells que es multipliquen per vint (independentment de si fumen o no a dins) si en aquestes cases es consumeix tabac.

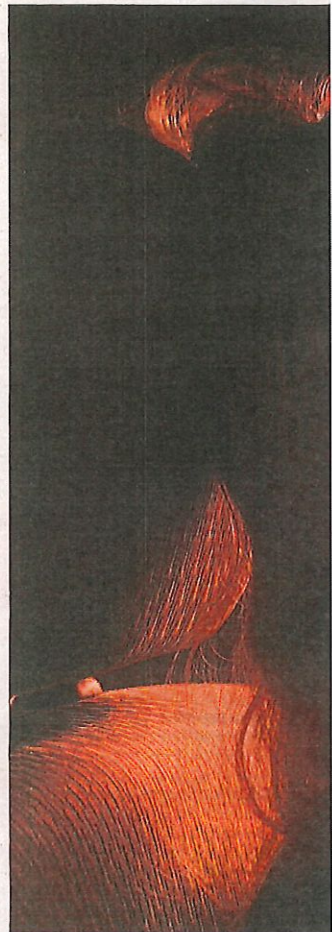
"El gran problema és que a la llar hi ha nens, persones grans, persones amb asma, embassades... que estan constantment exposats

a la nicotina, durant moltes hores i cada dia", assenyala López. El projecte TackSHS ha avaluat que posar fi a l'hàbit de fumar a les cases comportaria un estalvi de 200 milions d'euros d'euros en quatre anys en costos sanitaris a Espanya. "Només si es posés fi al tabac a les llars",

destaca el doctor Fernández.

I a les terrasses? Els resultats d'aquesta investigació, que ha rebut un finançament de tres milions d'euros de les arquitectes europees, revela que en més d'un 90% de les terrasses amb alguna mena de tancament s'ha detectat nicotina a l'aire, i com més tancada està, amb nivells més alts, especialment a la nit. Quines conclusions treuen d'aquestes dades els experts? Segons Esteve Fernández, "que les legislacions parcials no funcionen. Començar a dir que si la terrassa té un costat o dos, o si té sostre, no funciona. Va passar amb la llei del 2005, que permetia fumar en espais reservats si el local tenia uns metres determinats, i al final la va haver de reformar i prohibir fumar en tots els espais públics tancats".

Però si per a una persona sana estar exposat a la nicotina és perjudicial, per a un nen o un pacient amb una malaltia pulmonar és clarament nociu. El doctor Joan Soriano, de l'hospital La Princesa (Madrid) i que també ha participat en el projecte TackSHS, va centrar la investigació precisament en pacients amb asma i MPOC. "Vam

RECOMANACIONS

- Prohibició de fumar a tots els vehicles i a les terrasses.
- Potenciar les inspeccions per impedir que es fumi en espais que ja són objecte de protecció (en el cas de la legislació espanyola), com ara els parcs infantils (on també s'ha detectat nicotina) i a la porta de les escoles.
- Intensificar les campanyes de conscienciació i informació perquè els ciutadans siguin conscients dels problemes del consum passiu de tabac, per exemple, a les llars.
- Apujar el preu del tabac (sigui del tipus que sigui). Es considera que aquest és l'instrument més efectiu per deixar de fumar.

mesurar l'exposició a la nicotina d'aquests pacients mentre eren en una terrassa semitancada fent un refresc al costat d'un fumador, i els resultats són eloqüents. Amb només set minuts d'exposició, els seus problemes respiratoris s'agreuaven. Set minuts", insisteix.

Amb aquestes dades, i moltes més que aniran desgranant els diferents grups d'investigació tant per països com a escala europea, els participants del projecte, amb el seu coordinador al capdavant, han anat al Parla-

Salut reclama als adolescents que aguantin sense començar a fumar

ANA MACPHERSON Barcelona

L'etapa clau és dels 15 als 20 anys. Si arriben a aquesta edat sense fumar, el més probable és que no siguin fumadors. Aquest és el punt de partida de la nova campanya del Departament de Salut perquè la tendència del consum de tabac entre els joves torni a baixar, ja que l'any passat va pujar una mica en aquesta franja d'edat i un 80% dels fuma-

dors comença en aquesta etapa. "Aguantar!" és el lema de la campanya dedicada als joves. El jugador més notable del recent Mundial, Ricky Rubio, s'ha convertit en el protagonista d'aquesta crida, que intenta convèncer els que s'enfronten als cigarrets, el tabac de cargolar, els electrònics de vapor o el més recent tabac escalfat sense combustió, que ho poden evitar. Que si ell pot aguantar un llarg viatge amb

avió en un seient per a persones molt més baixes, si pot encistellar taronges en una cistella en moviment o conduir un tricicle de nen, qualsevol pot assumir el repte de no fumar.

Les dades que proporciona l'Agència de Salut Pública són demolidores per als adults. Per exemple: qui comença a fumar amb 15 anys té el triple de probabilitats de morir de càncer que qui comença amb 25. Entre els

joves que continuen fumant passats els 20, una tercera part morirà prematurament a causa del tabac. Qui fuma de mitjana un o més paquets al dia viu set anys menys que qui no ha fumat mai.

Però els experts en prevenció saben que el risc de morir és una cosa molt llunyana per a un adolescent. "Per això insistim que no es deixin enganyar. El tabac resta atractiu, diners i rendiment físic. Però a més hi ha grans marques que inverteixen molt a convence'ls que el tabac de cargolar és 'més natural' que el cigarret, que no és cert; i que els aparells electrònics són maneres de tornar a fumar 'més segures', que tampoc no és cert",

LA CAMPANYA

Ricky Rubio ensenya situacions difícils però superables, com ara asseure's en un avió

EL NOU REPTA

Un de cada dos escolars ja ha provat el cigarret electrònic o productes semblants

**ALGUNES DADES
SOBRE EL TABAQUISME
A ESPANYA****Afectació en nens**

Un 31% dels no fumadors estan exposats al fum. El 2017 van morir 344 nens de 0 a 14 anys i es van comptabilitzar 37.000 afeccions a la seva salut.

El consum

La prevalença del consum de tabac se situa de mitjana en un 26% de la població, amb grans diferències: del 19% a Itàlia al 39% a Bulgària.

Mortalitat en adults

Es calcula que en tota Europa moren cada any unes 700.000 persones per malalties relacionades amb el consum de tabac (a Espanya, unes 60.000), 30.000 de les quals són fumadors passius (1.200 a Espanya).

SHARON PRUITT / EYEEM / GETTY

Salut pública. Els experts que signen el projecte TACKSHS que es va presentar ahir davant el Parlament Europeu avalen el veto al tabac i sense excepcions en vehicles privats i a les terrasses, encara que no tinguin cap mena de coberta

sideren que cal que, en el cas espanyol, es potenciïn les inspeccions per impedir que es fumi en espais ja protegits com ara als parcs infantils (on també s'ha detectat nicotina i, en un 60% d'aquests espais, s'han trobat burilles) i a la porta de les escoles i hospitals. A més, demanen que s'intensifiquin les campanyes de conscienciació i informació perquè els ciutadans siguin conscients dels problemes del consum passiu, per exemple, a les llars.

"Cal protegir la salut dels no fumadors, especialment dels més vulnerables, els nens, les persones grans i els malalts pul-

TACKSHS

Als cotxes de fumadors hi ha tanta nicotina com a les discoteques dels noranta

SEGONS UN PROJECTE EUROPEU

Alerta per l'elevada exposició al fum del tabac també en l'àmbit privat

EN QUATRE ANYS

Si es posés fi a l'hàbit a la llar, els costos sanitaris es reduirien 200 milions d'euros

monars i de cor", assenyala el doctor Esteve Fernández.

Aquestes mesures coincideixen en part amb la proposta de la Conselleria de Salut, que aquest estiu va avançar la intenció d'augmentar els espais sense fum en marquesines d'autobusos, les entrades dels col·legis i hospitals, els llocs amb finalitats esportives, dins els cotxes privats i, la seva proposta més polèmica, prohibir fumar a les terrasses sense excepció. Aquestes mesures, que encara cal consensuar, s'inclourien en una nova llei d'addiccions que substituirà l'actual llei autonòmica de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència.●

Els cigarrets electrònics també perjudiquen

■ Una de les novetats d'aquest projecte d'investigació europeu és la constatació que el fum dels cigarrets electrònics és perjudicial per a la salut dels qui l'inhalen. En contra del que assegura la indústria tabaquera, aquest vapor no és innoce, ja que a més de nicotina conté materials particu-

lats i fins i tot metalls pesants que provoquen irritació als ulls, al coll, tos... "Hem mesurat en ciutadans voluntaris i sans", aclareix el doctor Esteve Fernández, que anuncia noves investigacions sobre els vapejadors, l'ús dels quals s'ha triplicat especialment entre la població adolescent. És la

primera vegada que s'estudia l'impacte del fum ambiental dels cigarrets electrònics, però cal aprofundir-hi molt més, reconeixen els investigadors. "Els danys del tabac els comencem a saber 20 o 30 anys després que es comenci a fumar. Estem en la mateixa situació".

ment Europeu amb un conjunt de recomanacions: que es prohibeixi fumar en tots els vehicles privats i públics, independentment de si hi van nens o dones embarassades, i a les terrasses que tinguin alguna mena de coberta ("si es fan excepcions, les lleis no funcionen", insisteixen els investigadors). A Espanya els agents de Trànsit tenen la potestat de sancionar els conductors que es mostrin distrets o que posin en perill la seguretat viària.

Els ponents del projecte con-

adverteixen des de Salut Pública. I recorden els casos de pneumònia associats a algun dels líquids per vaporejar que ja ha emmalaltit un miler de vaporejadors als Estats Units, dels quals almenys 19 han mort.

Segons dades del Ministeri de Sanitat, si el 2016 un de cada cinc joves en edat escolar (de 14 a 18) havia provat un cigarret electrònic o de semblants, el 2018 ja eren 1 de cada 2.

"Hem de combatre aquesta tendència, sobretot deixar clar que és del tot fals que aquesta mena de productes siguin un mitjà efectiu per deixar de fumar", va insistir la consellera de Salut, Alba Vergés, durant la

DEPARTAMENT DE SALUT

El jugador Ricky Rubio protagonitza la campanya *Aguanta!*

presentació de la campanya amb el jugador de l'NBA.

Alguns estudis, assenyala Salut Pública, indiquen que els adolescents que s'inicien amb els cigarrets electrònics sense haver fumats tabac abans multipliquen per sis les possibilitats de passar al tabac.

El començament és el problema, asseguren els experts de Salut Pública. A Catalunya s'iniciem entre els 14 i els 15, i pràcticament un 40% dels escolars entre 14 i 18 han fumats algun cop. Però els que fumen ja consumeixen cinc i sis cigarrets al dia.

El repunt el 2018 en el consum general va ser d'un punt i mig: va passar d'un 24% de la població a

un 25,6%. Entre els adolescents, però, l'augment va ser d'un 2,6% i va arribar a un 26%.

En marquesines i en alguna revista es poden veure anuncis d'aquests productes electrònics, alguns amb aparença d'USB, especialment dedicats a ells. És una escaleta legal per fer publicitat. Això a Espanya no es veia des de fa més d'una dècada.

Els experts en prevenció creuen que aquesta és una de les causes: amb tant de temps sense fer res l'impacte del gran canvi legal espanyol s'ha diluït. Vergés va recordar que preparen una llei d'addiccions per atacar el tabac en estadi, marquesines i cotxes privats.●